

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

Kraków 16.03.2016

Protokół

z cyklu paneli dyskusyjnych organizowanych przez PTE Oddział w Krakowie
w ramach projektu współfinansowanego przez Narodowy Bank Polski
pt. **„Wyzwania rozwojowe Polski w warunkach pokryzysowych”**

1 Panel dyskusyjny z 16.3.2016 roku „Wyzwania i zagrożenia rozwoju Unii Europejskiej i Polski w nowych uwarunkowaniach”.

Prof. dr hab. Kazimierz Górka – moderator, wygłosił referat wprowadzający na temat:
„Wyzwania rozwojowe w Unii Europejskiej i Polsce”

Prof. dr hab. Andrzej Prusek – panelista, wygłosił referat na temat:
„Pokryzysowe wyzwania rozwojowe UE i Polski”

Prof. dr hab. Stanisław Lis – panelista, wygłosił referat na temat:
„Wyzwania rozwojowe Polski w zakresie konkurencyjności”

Na wstępie Prof. dr hab. Andrzej Prusek, jako prezes Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, powitał wszystkich zebranych i przypomniał zasady panelu dyskusyjnego, gdzie głos zabiera najpierw moderator, a potem dwóch panelistów. Po ich wystąpieniach następuje dyskusja nad zaprezentowanymi problemami.

Prof. dr hab. Kazimierz Górka jako moderator rozpoczął panel. Przypomniał o zmianach strukturalnych w gospodarce, które mają charakter cykliczny. Przywołała znane koncepcje cykli koniunkturalnych: cykle Kondratiewa i cykle sekularne. Odniósł się również do podstawowych wyzwań rozwojowych UE i Polski, wymieniając między innymi: postępująca informatyzację i prace w sieci, kryzys energetyczny związany z dostawami, starzenie się społeczeństwa europejskiego i polskiego, potencjalnie mogący wystąpić kryzys związany z dostawami wody, przyrost ludności w krajach biednych, kwestię podróży kosmicznych, które potencjalnie mogą stać się źródłem pozyskiwania surowców. Odniósł się także do kwestii globalizacji i perspektyw integracji gospodarczej. Jak stwierdził prof. dr hab. Kazimierz Górka wiek XX był nazywany wiekiem nieciągłości, podczas gdy wiek XXI miał być w założeniu spokojny, jednak wszystko wskazuje, że były to założenia błędne. Jednocześnie podkreślił, że Polska będąc krajem peryferyjnym na razie nie odczuwa tak bardzo negatywnych skutków przemian zachodzących w skali globalnej.

Prof. dr hab. Andrzej Prusek odniósł się w swoim wystąpieniu do megatrendów rozwojowych w skali globalnej, unijnej i polskiej. Podkreślił ważną kwestię, że gospodarka rynkowa sama nie rozwiązuje problemów i konieczna jest aktywność w zakresie tworzenia i wdrażania strategii rozwoju. Mechanizm rynkowy nie załatwi niczego samoczynnie i jeśli wyznawania będą lekceważone, to nastąpi kumulacja barier rozwoju. Takie bariery stanowią między innymi zależne od woli błędy popełniane w polityce społeczno-ekonomicznej. Bariery są również wynikiem lekceważenia globalnych wyzwań rozwojowych i świadczą o niskiej jakości elit rządzących. Zauważył jednak, że ludzkość nie jest intelektualnie bezradna wobec

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

wyżej wymienionych wyzwań, ponieważ posiada koncepcję trwałego, zrównoważonego rozwoju. W tym punkcie odniósł się do prac prof. Zdzisława Sadowskiego i G.W. Kołodki. Prof. dr hab. Andrzej Prusek przypomniał, o priorytetach unijnej Strategii Europa 2020 odnoszących się do wzrostu inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Jako główne wyzwania dla unii europejskiej w warunkach pokryzysowych wskazał: niskie inwestycje w działalność B+R, szczególnie ponoszone przez sektor prywatny, niskie tempo proinnowacyjnych przekształceń gospodarczych, wyzwania demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństw europejskich oraz ogromne bezrobocie wśród młodego pokolenia. Wskazał również na poruszany przez Pikettego problem polaryzacji dochodowej. Dodatkowo, w jego opinii, Polskę dotyczą specyficzne problemy wynikające między innymi z dużego dystansu rozwojowego względem krajów wysoko rozwiniętych, do których należą: ujemne saldo transferów finansowych, konieczność zahamowania poziomu wzrostu zadłużenia państwa i kosztów obsługi tego długu.

Prof. dr hab. Kazimierz Górka podsumowując stwierdził., że prof. dr hab. Andrzej Prusek podniósł szereg kwestii problemowych, jednak nie podjął dyskusji odnośnie sukcesów, jakie Polska odniosła w okresie transformacji.

Prof. dr hab. Stanisław Lis w swoim wystąpieniu przywołał szereg studiów porównawczych i rankingów pokazujących, w różnych aspektach, pozycję Polski na tle Unii Europejskiej oraz innych gospodarek świata. Odniósł się między innymi do miejsca zajmowanego przez Polskę w tworzeniu unijnego PKB, na poziomie 3% i światowego PKB: na poziomie 0,67%. Podkreślił, że w tym zakresie sytuacja naszej gospodarki w okresie transformacji uległa poprawie. W Polsce ma obecnie miejsce typowa dla krajów UE deflacja a nasza gospodarka na koniec 2015 roku spełniała wszystkie kryteria konwergencji z Maastricht. W opinii prof. dr hab. Stanisława Lisa uzasadnia to określenie sytuacji Polski mianem dobrej. Szczególnie, że sytuacja polskiej gospodarki na tle pozostałych krajów UE poprawia się. Rośnie również konkurencyjność polskiej gospodarki według Competitiveness Yearbook. Jednocześnie, odnośnie kwestii eksportu zgodził się z prof. dr hab. Andrzejem Pruskiem, że jego wysoki poziom jest wynikiem montowania w Polsce produktów dla koncernów zagranicznych. Jednocześnie, jako niepokojąco niski wskazał poziom innowacyjności polskiej gospodarki, który odzwierciedla 72 pozycja w rankingu World Economic Forum w zakresie innowacyjności dla okresu 2014-2015, na 144 badane kraje. Dzieje się tak pomimo tłoczenia postępu techniczno-technologicznego i innowacji organizacyjnych. Poziom produktywności w Polsce wzrasta, jednak pozostaje bardzo niski na tle krajów1) wysoko rozwiniętych. W Polsce poziom produkcji wytworzonej w ciągu jednej godziny pracy to 10,6 euro, podczas gdy na przykład w Szwajcarii 70 euro. W opinii prof. dr hab. Stanisława Lisa jest to między innymi skutek deindustrializacji polskiej gospodarki oraz bardzo niskiego tempa wzrostu płac. Powszechnie krytykowana jest także jakość instytucji w Polsce oraz ich niesprawność i nadmiar regulacji. Jednocześnie poziom wolności gospodarczej w Polsce należy uznać za przyzwoity. W ocenie prof. dr hab. Stanisława Lisa członkostwo Polski w Unii Europejskiej przyczyniło się do znacznej poprawy sytuacji gospodarczej wyrażającej się w poprawie efektywności makroekonomicznej gospodarki i poprawie jej konkurencyjności. Jednocześnie poprawy wymaga sfera regulacji i za największe wyzwanie dla Polski można uznać zasypanie luki technologicznej. Po wystąpieniach obu panelistów prof. dr hab. Kazimierz Górka otworzył dyskusję nad poruszonymi w wystąpieniach kwestiami problemowymi.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

Prof. podkreślił, że Polska obecnie znajduje się na ogromnym zakręcie rozwojowym. Parametry pokazują Polskę w dobrym świetle, jednak w jego opinii sytuacja jest bardzo trudna a partie opozycyjne nie są przygotowane do ewentualnego przejścia władzy. Dr Dolczewski skrytykował polski rząd za brak wiedzy ekonomicznej, podkreślił wyniszczenie polskiego przemysłu przywołując między innymi książkę „Czarna księga prywatyzacji 1988-1994” autorstwa R. Ślązaka oraz raport „Państwo i my” J. Hausnera.

Z kolei prof. dr hab. Andrzej Prusek wskazał na książkę prof. W. Kierzuna dotyczący oceny transformacji systemowej w Polsce i na swoje prace w tym zakresie.

Prof. J. Śmiałowski podkreślił, że w Polsce stale pojawiają się diagnozy opisujące problemy, podczas gdy potrzebujemy strategii. Nie zgodził się z tezą prof. J. Hausnera, że w Polsce nie było deindustrializacji, ponieważ w jego opinii proces ten miał miejsce, a wiele firm zlikwidowano lub sprzedano. Zauważył również, że organizacje takie jak Polskie Towarzystwo Ekonomiczne mają potencjał, który powinny wykorzystać do tworzenia strategii rozwoju kraju.

Prof. dr hab. Kazimierz Górka zgodził się, że PTE powinno zająć się takimi pracami nad dokumentami strategicznymi dla polskiej gospodarki.

Kolejny dyskutant Pan Ryszard Florek, prezes firmy FAKRO wiodącej firmy produkującej okna dachowe w Polsce, podzielił się swoimi doświadczeniami, które zawarte są w publikacji „Wspólnie budujemy naszą zamożność, czyli dlaczego w Polsce zarabiamy 4 razy mniej niż w krajach Europy Zachodniej”. Na przykładzie swojej branży wyjaśnił jak międzynarodowe firmy z krajów UE15 dzięki „efektom skali” mogą łatwo rozszerzać działalność na nowe kraje członkowskie uzyskując przewagę nad lokalnymi przedsiębiorstwami i wykorzystując niskie koszty pracy. Przedstawił branżę, w której w 2013 roku ponad 40% światowej produkcji odbywało się w Polsce, podczas gdy udział zysków z tej branży osiągnął jedynie 2.7%. Wynika to z faktu, że większość wartości dodanej jest niezależna od samego procesu produkcji i jest ulokowana najczęściej w krajach macierzystych międzynarodowych koncernów prowadzących produkcję w Polsce. Wskazał też na dumping firmy Velux na polskim rynku po to by sztucznie podnosić swoją konkurencyjność kosztem polskiego producenta. Niepokojące jest również to, że Komisja Europejska nie rozpatruje tej sprawy mimo formalnego protestu firmy Fakro

Dr. Piotr Wałąg dopytywał Prezesa R. Florcka o strukturę generowania cen na poszczególnych etapach produkcji i sprzedaży gotowego produktu w branży okien dachowych.

W odpowiedzi Pan Prezes Ryszard Florek przedstawił strukturę kosztów produkcji, w której 6% stanowi robocizna, a największa wartość dodana jest tworzona już po opuszczeniu przez Polskę gotowego produktu. Wskazał, że powoduje to również, że cena danego produktu w Polsce może być konkurencyjna wobec polskich firm i uniemożliwia im podniesienie cen, a tym samym przyczynia się do utrzymywania niskich płac w naszej gospodarce. Jednocześnie stwierdził, że prawo unijne służy głównie bogatym koncernom z krajów unijnej 15 - stki, które stosują praktyki dumpingowe. Są one jednak trudne do udowodnienia i nie stanowią przedmiotu zainteresowania Komisji Europejskiej. Ryszard Florek stwierdził również, że produktywność to nie to „ile się kto narobi, ale za ile swoją pracę uzyska”. Ponieważ w Polsce produkuje się te same produkty, co w Chinach, Rosji i innych krajach o niskich kosztach pracy, co powoduje, że musi być wobec nich konkurencyjna cenowo. Tymczasem zachodnie koncerny w swoich krajach macierzystych zarządzają produkcją prowadzoną w Polsce zarabiając na tym kilkakrotnie więcej. Jednocześnie gospodarki najwyższej rozwinięte

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

utrzymują u siebie taką produkcję, która nie odbywa się gospodarkach o niskich kosztach pracy, a tym samym nie muszą konkurować z nimi obniżając płace. Efektywność wynika także z poziomu kapitału społecznego, co Ryszard Florek porównał do dwóch łodzi, z których jedna stoi w miejscu, ponieważ każdy wiosłuje w innym kierunku, podczas gdy druga, w której wszyscy wiosłują razem w jednym kierunku, płynie szybko. W jego opinii znaczenie ma również świadomość konsumentów, którzy powinni wybierać świadomie produkty krajowe.

Z powyższą opinią zgodził się również prof. dr hab. Andrzej Prusek, wskazując na konieczność budowy w Polsce segmentów gospodarki opartej na wiedzy, a więc innowacyjnych i bardzo wydajnych.

Prezes Ryszard Florek dodał również, że w jego opinii kapitał społeczny stanowi największą polską rezerwę rozwojową.

Po kilku dalszych wypowiedziach dalszych dyskutantów zakończono dyskusję i zamknięto 1 panel dyskusyjny.

Protokołowała mgr Kinga Szmigiel